

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΡΟΣΗΜΟ ΙΑΤΡΙΚΟ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α. Μετά από αυτά λοιπόν, είπα, παράστησε τη δική μας φύση ως προς την παιδεία και την α παιδευσία με μια τέτοια εικόνα. Φαντάσου, δηλαδή, μέσα σε μια υπόγεια κατοικία όμοια με σπηλιά, η οποία έχει την είσοδο ανοιχτή προς το φως σε όλο το μήκος της σπηλιάς, μέσα σ' αυτή να βρίσκονται άνθρωποι από την παιδική τους ηλικία δεμένοι με δεσμά και στα πόδια και στον αυχένα, ώστε να μένουν καθηλωμένοι και να βλέπουν μόνο μπροστά τους, χωρίς να μπορούν να στρέφουν κυκλικά το κεφάλι τους λόγω των δεσμών τους. Ακόμη (φαντάσου) ένα φως από φωτιά να καίει γι' αυτούς από ψηλά και μακριά και πίσω τους και ανάμεσα στη φωτιά και τους δεσμώτες να περνά ψηλά ένας δρόμος, παράλληλα στον οποίο φαντάσου να έχει χτιστεί ένας μικρός τοίχος, όπως ακριβώς έχουν τοποθετηθεί από τους ταχυδακτυλουργούς μπροστά από τους ανθρώπους τα παραπετάσματα, πάνω στα οποία δείχνουν τις ταχυδακτυλουργίες τους.

Μονάδες 10

Β1. Ο Σωκράτης, συνομιλώντας με τον Γλαύκωνα για τη λειτουργία της δικαιοσύνης, παραθέτει μια αλληγορική διήγηση, μέσω της οποίας εκφράζει τις απόψεις του για τον ρόλο της παιδείας στη συγκρότηση μιας δίκαιης πολιτείας. Αντιπαραθέτει, λοιπόν, δύο κόσμους, αυτόν του υπόγειου σπηλαιού και αυτόν που βρίσκεται έξω από τον χώρο της σπηλιάς, στην επιφάνεια της γης. Ο πρώτος είναι ο αισθητός κόσμος, που είναι ψεύτικος και απατηλός. Σε αυτόν ζουν αλυσοδεμένοι δεσμώτες, που αντιλαμβάνονται τα πάντα μέσω των αισθήσεών τους, οι οποίες τους εξαπατούν. Οι άνθρωποι αυτοί έχουν τη δυνατότητα να βλέπουν μόνο τις σκιές των μορφών τους και των τεχνητών αντικειμένων και τις εκλαμβάνουν ως αληθινές υπάρξεις. Πρόκειται, δηλαδή, όχι για τα πραγματικά αντικείμενα αλλά για τα ομοιώματα αυτών. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ο νοητός κόσμος, ο κόσμος των Ιδεών. Όσοι δεσμώτες ξεφύγουν από τα δεσμά της άγνοιας και της αμάθειας, αντικρίζουν το φως του ήλιου, την Ιδέα του Αγαθού. Εκεί ενοικούν τα «όντως όντα», τα οποία είναι άφθαρτα και άυλα και ανεπηρέαστα από τις μεταβολές του αισθητού κόσμου. Οι απελευθερωμένοι δεσμώτες γνωρίζουν

εκεί την απόλυτη αλήθεια, την ύψιστη γνώση, μακριά από την πλάνη του αισθητού κόσμου.

Μονάδες 10

B2. Οι δεσμώτες: Οι ένοικοι του σπηλαιίου (οι αλυσσοδεμένοι δεσμώτες): οι απαιδευτοι / αφιλοσόφητοι άνθρωποι των υφιστάμενων πολιτικών κοινωνιών, οι οποίοι, χωρίς να το γνωρίζουν, ζουν μέσα στο σκοτός της αμάθειας και της απαιδευσίας, δέσμιοι των παραπλανητικών δεδομένων του αισθητού κόσμου. Θεωρούν ότι οι σκιές είναι τα πραγματικά όντα.

Οι αλυσίδες: είναι οι αισθήσεις που μας κρατούν δέσμιους και δε μας αφήνουν να αντιληφθούμε την πραγματικότητα με τη βοήθεια της λογικής. Αν το εξετάσουμε σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο, οι αλυσίδες μπορούν να παρομοιαστούν με τα εμπόδια που συναντάμε στη ζωή μας, με την προσήλωσή μας στα υλικά αγαθά που μας κρατούν μακριά από τη θέαση του αγαθού.

Η τεχνητή φωτιά: πρόκειται για την αίσθηση, την οποία ο άνθρωπος συνειδητοποιεί ως πηγή γνώσης, δηλαδή τη δυνατότητα που δίνει η αίσθηση στον άνθρωπο να αντιλαμβάνεται τον κόσμο. Η φωτιά που καίει μέσα στη σπηλιά αποτελεί την πηγή του τεχνητού φωτός, από το οποίο φωτίζονται τα αντικείμενα μέσα στη σπηλιά και δημιουργούνται και οι σκιές. Έτσι, η φωτιά αυτή συμβολίζει την αίσθηση ως πηγή γνώσης.

Επιπλέον, αναφορικά με την πορεία του ανθρώπου από τον αισθητό στον νοητό κόσμο, γίνεται αντιληπτό ότι βρισκόμαστε στο στάδιο της «πίστεως», στο στάδιο δηλαδή κατά το οποίο οι απελευθερωμένοι δεσμώτες βλέπουν κάτι διαφορετικό από τις σκιές που μέχρι τώρα αντίκριζαν. Είναι η πρώτη συνειδητοποίηση ότι αυτά που έβλεπαν μέχρι τώρα δεν ήταν τα αληθινά όντα. Βέβαια, δεν έχουν φτάσει ακόμη στην απόλυτη θέαση του Αγαθού. Αυτό θα γίνει, όταν καταφέρουν να βγουν έξω από τη σπηλιά, στο φως του ήλιου και της γνώσης (αληθινό φως).

Ο ήλιος: το «Αγαθόν» ή η «Ιδέα» του «Αγαθού», η υπέρτατη αλήθεια, από την οποία εκπηγάει κάθε Ιδέα στον νοητό κόσμο. Ο Πλάτων διευκρινίζει ότι, όπως ο ήλιος, ως πηγή του φωτός και αιτία της όρασης στο αισθητό σύμπαν, είναι η αιτία της ύπαρξης όλων των «όρωμένων» και ταυτόχρονα το μέσο με το οποίο αυτά «όρωνται», έτσι και το Αγαθόν, ως πηγή της αλήθειας και αιτία της νόησης στο νοητό σύμπαν, είναι η αιτία της ύπαρξης όλων των νοουμένων και ταυτόχρονα το μέσο με το οποίο αυτά νοούνται.

Μονάδες 10

B3. Τα πολιτεύματα διακρίνονται, κατά τον Αριστοτέλη, σε ορθά και στις παρεκκλίσεις από τα ορθά. Έτσι, ορθά πολιτεύματα είναι, κατά τη γνώμη του, αυτά που στοχεύουν στο κοινό συμφέρον κι επομένως, στην ευδαιμονία του συνόλου των πολιτών. Αυτά είναι: η βασιλεία, στην οποία κυβερνά ένας, η αριστοκρατία, στην οποία κυβερνούν λίγοι (οι άριστοι), και η «πολιτεία», στην οποία κυβερνά ο λαός. Παρεκκλίσεις από τα ορθά είναι αντίστοιχα η τυραννία, στην οποία κυβερνά ένας, αλλά στόχος είναι το συμφέρον του μονάρχη, η ολιγαρχία, στην οποία κυβερνούν λίγοι, οι πλούσιοι, αλλά στόχος είναι το συμφέρον των ολίγων, των πλουσίων και η «δημοκρατία», στην οποία κυβερνά ο λαός, οι άποροι, αλλά στόχος είναι το συμφέρον των πολλών, των απόρων.

Κατά τον Αριστοτέλη, τα πολιτεύματα διακρίνονται με βάση τα εξής κριτήρια:

α) Αριθμητικό κριτήριο: τα πολιτεύματα διακρίνονται ανάλογα με τον αριθμό των προσώπων που ασκούν την εξουσία. Έτσι, η εξουσία μπορεί να ασκείται είτε από ένα πρόσωπο – βασιλιάς, τύραννος– είτε από λίγους – αριστοκράτες, ολιγαρχικούς– είτε από τον λαό –πολιτεία, δημοκρατία.

β) Ποιοτικό κριτήριο: το κριτήριο που διαφοροποιεί αξιολογικά τα πολιτεύματα και τα διακρίνει σε ορθά και σε παρεκκλίσεις («παρεκβάσεις») από τα ορθά είναι ο στόχος, το συμφέρον το οποίο υπηρετούν. Έτσι, βλέπουμε ότι στα ορθά πολιτεύματα –βασιλεία, αριστοκρατία, πολιτεία– οι φορείς της εξουσίας αποβλέπουν στο συμφέρον του συνόλου των πολιτών, την ευδαιμονία και, συνεπώς, στην ύψιστη αυτάρκεια. Αντιθέτως, στις παρεκκλίσεις αυτών οι φορείς της εξουσίας αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση του δικού τους συμφέροντος. Πιο συγκεκριμένα, ο τύραννος επιδιώκει να διατηρήσει την εξουσία με άνομο τρόπο και να αποκομίσει τα μεγαλύτερα οφέλη από αυτή. Η ολιγαρχία αποβλέπει στο πολιτικό και οικονομικό συμφέρον των λίγων, των πλουσίων, οι οποίοι ελέγχουν την εξουσία ακυρώνοντας το συμφέρον των πολιτών, και η «δημοκρατία», στην οποία την εξουσία ασκεί με ιδιοτέλεια το πλήθος των απόρων, επιδιώκει να εξυπηρετεί το συμφέρον των πολλών, αδιαφορώντας όμως για το κοινό καλό, το συμφέρον όλων ανεξαιρέτως των πολιτών.

Βέβαια, παρατηρούμε ότι στην περίπτωση της ολιγαρχίας και της «δημοκρατίας» το κριτήριο διάκρισής τους δεν είναι μόνο ποιοτικό, αλλά και οικονομικό-ταξικό, καθώς δεν υπηρετείται το συμφέρον των λίγων και των πολλών (του πλήθους) αντίστοιχα, αλλά το συμφέρον των πλουσίων και των απόρων.

Μονάδες 10

B4. α. Λ, β. Λ, γ. Σ, δ. Λ, ε. Σ.

Μονάδες 10

B5. ασχολία: έχουσα
κειμήλιο: πρόκειται
έγκαυμα: καόμενον
αγέλη: περιάγειν
περιουσία: ὄντας
φόρος: φέροντας

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Λέω όμως αυτά γι' αυτή (την τέχνη του οπλίτη) επειδή έχω υπόψη μου το εξής, επειδή δηλαδή εγώ νομίζω ότι αυτό, αν ήταν κάτι, δε θα είχε διαφύγει την προσοχή των Λακεδαιμονίων τους οποίους δεν (τους) ενδιαφέρει τίποτε άλλο στη ζωή τους παρά να ζητούν και να ασχολούνται με αυτό, τι δηλαδή αν μάθουν και (με τι) αν ασχοληθούν θα μπορούσαν να υπερέχουν από τους άλλους (Έλληνες) στον πόλεμο. Αν όμως τους έχει διαφύγει την προσοχή, αλλά αυτό το ίδιο δεν έχει διαφύγει την προσοχή αυτών βέβαια των δασκάλων αυτής (της τέχνης), ότι δηλαδή εκείνοι κυρίως από τους Έλληνες ασχολούνται με τέτοια (πράγματα) και ότι κοντά σε εκείνους κάποιος θα μπορούσε να αποκτήσει πάρα πολλά χρήματα αν τιμηθεί για αυτά και από τους άλλους (Έλληνες), όπως ακριβώς βέβαια αν κάποιος τιμηθεί κοντά σε εμάς και σαν τραγικός ποιητής.

Μονάδες 20

Γ2.

λεληθέναι: το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή:
λήσοι

οὐδέν: τη γενική ενικού του θηλυκού γένους: *οὐδεμιᾶς*

ζητεῖν: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στη μέση φωνή:
ζητοῦ

μαθόντες: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του ίδιου χρόνου:
μάθωσι

τούτους: τη δοτική πληθυντικού του θηλυκού γένους: *ταύταις*

Ἑλλήνων: τη δοτική ενικού: *τῷ Ἑλληνι*

σπουδάζουσιν: το β' πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική του υπερσυντελικού:
έσπουδάκετε

τοιούτοις: τη δοτική ενικού του ίδιου γένους: *τοιούτῳ*

τιμηθεῖς: τη δοτική πληθυντικού του ίδιου γένους: *τιμηθεῖσι(ν)*

ἐργάζοιτο: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του παθητικού αορίστου α':
ἐργάσθητι

Μονάδες 10

Γ3.α.

μαθόντες: επιρρηματική υποθετική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος «Λακεδαιμόνιοι»

τούς διδασκάλους: αντικείμενο του ρήματος «οὐ λέληθεν»

τῶν Ἑλλήνων: ετερόπλωτος ονοματικός προσδιορισμός που λειτουργεί ως γενική διαιρετική στον όρο « ἐκεῖνοι»

τραγωδίας: ετερόπλωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στον όρο «ποιητής».

Μονάδες 4

Γ3.β.

Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία «ὅ,τι», εκφέρεται με δυνητική ευκτική «ἄν πλεονεκτοῖεν», δηλώνει το δυνατό ή πιθανό στο παρόν ή μέλλον και λειτουργεί συντακτικά ως επεξήγηση στον όρο «τοῦτο» της κύριας πρότασης.

Μονάδες 2

Γ3.γ.

Εξαρτημένος υποθετικός λόγος:

Υπόθεση: εἴ τι ἦν

Απόδοση: οἶμαι ἐγὼ τοῦτο οὐκ ἂν λεληθέναι Λακεδαιμονίους.

Μετατροπή στον ευθύ λόγο:

Υπόθεση: εἴ τι ἦν

Απόδοση: οὐκ ἂν ἐλελήθει τοῦτο τούς Λακεδαιμονίους.

Είδος: Υποθετικός Λόγος του Αντίθετου του Πραγματικού.

Μονάδες 4

**Επιμέλεια απαντήσεων: Μαρία Παπαναστασίου
Τομέας Αρχαίων Ελληνικών
Παράρτημα Αγίας Παρασκευής**

